ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى

قىلىچ باتۇر

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى

قىلىچ باتۇر

«ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتى قامۇسى»
تەھرىر ھەيئىتى نەشرگە تەييارلىغان

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

维吾尔民间故事. 3/《维吾尔民间文学大典》编委会编. －乌鲁木齐：新疆人民出版社，2006.2(2007.3重印)
(维吾尔民间文学大典)
ISBN 978－7－228－09852-1

Ⅰ.维… Ⅱ.维…Ⅲ.维吾尔族－民间故事－作品集－中国－维吾尔语（中国少数民族语言）
Ⅳ.I277.3

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2006)第010421号

策　　划：阿布都热合满.艾白
　　　　　艾合买提.伊明

责任编辑：艾合买提.伊明
责任校对：阿布勒孜.阿巴斯 等

维吾尔民间故事 — 3 (维吾尔文)

《维吾尔民间文学大典》编委会 编

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐解放南路348号 邮编：830001)
新疆新华书店发行
新疆新华印刷二厂印刷
880×1230毫米 32开本 11.5印张 2插页
2006年2月第1版 2007年3月第2次印刷
印数：4,001-7,000

ISBN 978-7-228-09852-1　定价：18.00元

پىلانلىغۇچىلار: ئابدۇراخمان ئەبەي
ئەخمەت ئىمىن

مەسئۇل مۇھەررىرى: ئەخمەت ئىمىن
مەسئۇل كوررېكتورى: ئابلىز ئابباس قاتارلىقلار

ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى

قىلىچ باتۇر

«ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتى قامۇسى» تەھرىر ھەيئىتى
نەشرگە تەييارلىغان

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 ـ №)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا 2 ـ باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 1230 × 880 مىللىمېتىر، 32/1
باسما تاۋىقى: 11.5 قىستۇرما ۋارىقى: 2
2006 ـ يىلى 2 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
2007 ـ يىلى 3 ـ ئاي 2 ـ بېسىلىشى
تىراژى: 4,001–7,000
ISBN 978-7-228-09852-1
باھاسى: 18.00 يۈەن

پىلانلىغۇچىلار: ئابدۇراخمان ئەبەي، ئەخمەت ئىمىن

مەسئۇل مۇھەررىرى: ئەخمەت ئىمىن

ئۈرۈمچى
2006-يىلى

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

مۇندەرىجە

گۆھەر تۇغىدىغان توخۇ 1

ئۇشتىگەرنىڭ چارىسى 14

تىرىك ـ تىرىك، كىم ئويغاق 24

ئۇر، توقماق 33

سېخىي بىلەن بېخىل 41

خاسىيەتلىك تاش 55

ئۇستانگۇر تۆمۈرچى 64

زۇلخۇمار 71

چۆچۈرە بالا 87

ئەڭگۈشتەر 96

بەختى غايىب 124

مەلىكە نۇرجامال 132

بېلىقچى شامىدۇن 170

سەنگۇسۇلا تاش 184

قىلىچ باتۇر 195

خاسىيەتلىك رەسىم 199

ئامەتلىك شاھزادە 205

مەلىكە ئايتىللا بىلەن شاھزادە رەۋەيدۇللا......217
خاسىيەتلىك ئالما 255
سىرلىق چۈش 285
شاھزادە بىلەن ئالۋاستى 303
خىسلەتلىك گۈل 308
بىلىقچىنىڭ قىزى 313
بېلىقچى يىگىت، ئالتۇنبېلىق ۋە ئاچ كۆز
پادىشاھ 318
مىس باش 329
«جەبرائىل» ھەققىدە قىسسە 344

گۆھەر تۇغىدىغان توخۇ

بۇرۇننىڭ بۇرۇنىسىدا بىر ئوتۇنچى ئۆتكەنىكەن، ئۇنىڭ خوتۇنى ۋە ئىككى ئوغلى بار ئىكەن.

ئوتۇنچى بىر كۈنى جاڭگالدا ئوتۇن كېسىۋاتسا، ئالدىدىن بىر توخۇ چىقىپ قاقاقلاپ قېچىپ كېتىپتۇ. ئوتۇنچى ئالدىغا قارىسا، بىر توخۇنىڭ ئۇۋىسى تۇرۇپتۇ. ئۇۋىدا بىر تۇخۇم يالتىراپ تۇرغان. ئوتۇنچى ھېلىقى تۇخۇمنى ئېلىپ قوينىغا سېپتۇ - دە، ئوتۇنلىرىنى ئېشىكىگە ئارتىپ شەھەرگە كىرىپتۇ، ئوتۇننى سېتىپ، پۇلىغا تۆت نان ئېلىپ ئۆيىگە قايتىپ كېلىۋاتقىنىدا، كۆزى بىر دۇكاننىڭ ئالدىدا ئېسىقلىق تۇرغان ئالتۇن قەپەسكە چۈشۈپتۇ. ئوتۇنچى ھېلىقى قەپەسكە زەن قويۇپ قارىغۇدەك بولسا، ئۇنىڭ ئىچىدە خۇددى ئۆزىنىڭكىگە ئوخشاش بىر تۇخۇم يالتىراپ تۇرغۇدەك. ئۇ ئىچىدە، ئەجەب مېنىڭ تۇخۇمۇمغا ئوخشايدىكىنا دەپ، بىر قوينىدىكى تۇخۇمغا، بىر قەپەستىكى تۇخۇمغا قاراپ تۇرۇۋپ قاپتۇ. بۇنى كۆرگەن قەپەسنىڭ ئىگىسى، ئوتۇنچىغا:

— ھە، نېمىشقا قەپەسنى بويلاپ قالدىڭ؟ ئوغرىمۇسەن؟ كەت نېرى ! — دەپ ۋارقىراپتۇ.

— يوقسۇ، بايۋەچچە، — دەپتۇ ئوتۇنچى، — قەپەسنىڭ ئىچىدىكى تۇخۇم مېنىڭ تۇخۇمۇمغا ئوخشاپ تۇرىدۇ، سېلىشتۇرۇپ

بېقىۋاتىمەن.

بۇنى ئاڭلىغان بايۋەچچە ھەيران بولۇپ:

— قېنى، ئېلىپ باقە، مەن كۆرۈپ باقاي، — دەپتۇ.

ئوتۇنچى كۆرسىتىپتۇ. بايۋەچچە شۇ يەردىلا ئوتۇنچىغا خۇشامەت قىلىپ، ئۆيىگە باشلاپ كىرىپتۇ.

— بۇنى ماڭا سېتىپ بېرىڭ، — دەپ يېپىشىۋاپتۇ بايۋەچچە.

— بوپتۇ، ساتسام ساتاي، — دەپتۇ ئوتۇنچى.

— قانچە بېرەي؟

— ئۆزىڭىز بىلىپ بېرىڭ.

— مىڭ تەڭگە بەرسەم قانداق؟

ئوتۇنچى ھەيران بولۇپ:

— ئادەمنى زاڭلىق قىلماڭ، — دەپتۇ ئۇنىڭغا.

بايۋەچچە ئۆز كۆڭلىدە، بەلكى بۇنى ئاز دەۋاتسا كېرەك، دەپ ئويلاپ:

— بوپتۇ، بىر يېرىم مىڭ تەڭگە بېرەي، — دەپتۇ.

— زاڭلىق قىلماڭ، — دەپتۇ ئۆز تۇخۇمىنىڭ سىرىنى بىلمىگەن ئوتۇنچى، — راست ئالىدىغان ئىشىڭىز بولسا، ئۆزىڭىز باھاسىنىلا ئېيتىڭ.

بايۋەچچە ئۇنى دەپ، بۇنى دەپ، ئىككى مىڭ تەڭگىگە

چىقىپتۇ. ھەيران بولغان ئوتۇنچى:
— قېنى، ئەكېلىڭ پۇلىڭىزنى، — دەپتۇ.
بايۋەچچە دەرھال ئىككى مىڭ تەڭگىنى ساناپ بېرىپ، ئوتۇنچىنى يولغا سالپتۇ. بايۋەچچە ئىچ - ئىچىدىن خۇشال بوپتۇ. سەۋەبى، بايا ئۇ تۇخۇم ئەمەس، بەلكى گۆھەر سېتىۋالغانىكەن.
ئوتۇنچى ئۆيىگە بېرىپ بولغان ئەھۋالنى خوتۇنىغا ئېيتىپ، ئىككى مىڭ تەڭگىنى يانچۇقىدىن چىقارغاندا، خوتۇنى ھەيران بولۇپ:
— ئۇنداق بولىدىغان بولسا، ئوتۇنچىلىقنى تاشلاپ، ھەر كۈنى شۇ تۇخۇمدىن ئەكېلىپ ساتسىلا، پات ئارىدا باي بولۇپ كېتىمىز، — دەپ مەسلىھەت بېرىپتۇ.
خوتۇنىنىڭ بۇ مەسلىھەتى بىلەن ئوتۇنچى ھەر كۈنى جاڭگالغا بېرىپ، ھېلىقى گۆھەر تۇخۇمدىن بىرنى ئەكېلىپ سېتىپ، ئۇزۇن ئۆتمەي ناھايىتى باي بولۇپ كېتىپتۇ.
بىر كۈنى خوتۇنى مۇنداق مەسلىھەت بېرىپتۇ:
— ئەمدى ھەر كۈنى گۆھەر تۇخۇم ئەكېلىمەن، دەپ ئاۋارە بولغۇچە، شۇ توخۇنىڭ ئۆزىنىلا تۇتۇپ ئەكەلسىلە، ئۆيدە تۇغدۇرىلى.
ئوتۇنچى خوتۇنىنىڭ بۇ مەسلىھەتىنىمۇ ماقۇل كۆرۈپ، جاڭگالدىن ھېلىقى توخۇنى تۇتۇپ ئۆيىگە ئەكەپتۇ. توخۇ ھەر كۈنى ئۆيدە بىردىن گۆھەر تۇغۇۋېرىپتۇ.
ھەر كۈنى گۆھەرنى سېتىۋېلىپ تۇرغان بايۋەچچە ئوتۇنچىنىڭ بۇ سىرىنى بىلىشنىڭ كويىغا چۈشۈپتۇ. ئاخىر ئوتۇنچىنىڭ گۆھەر تۇغىدىغان توخۇسى بارلىقىنى بىلىپ، ئۇنى قولغا چۈشۈرۈش قەستىدە بوپتۇ. بايۋەچچە بىر كىتابتىن: «كىمكى گۆھەر تۇغىدىغان توخۇنىڭ بېشىنى يېسە پادىشاھ،

قانتىنى يېسە ۋەزىر بولىدۇ» دېگەن گەپنى كۆرگەنىكەن. بايۋەچچە شۇ توخۇنى يېيىش ئۈچۈن ئوتۇنچىنىڭ خوتۇنىنى ئازدۇرۇشقا باشلاپتۇ. ئوتۇنچىنىڭ خوتۇنى ياش ئىكەن، ئۇنىڭ ئۈستىگە پۇلى كۆپىيىپ، قېرى ئوتۇنچىدىن كۆرە ياش يىگىتلەر بىلەن كەيپ - ساپا قىلىش نىيىتىگە كەلگەنىكەن. خوتۇننىڭ بۇ نىيىتى بايۋەچچىگە تازا ئەپ كەپتۇ. ئاخىر بايۋەچچە بۇ خوتۇن بىلەن ئاشنا بوپتۇ، لېكىن ئوتۇنچىنىڭ ئۆيدە بولۇشى بايۋەچچىنىڭ ھېلىقى توخۇنى يېيىش قەستىگە يار بەرمەپتۇ. بىر كۈنى ئوتۇنچىنىڭ خوتۇنى بايۋەچچىنىڭ بەرگەن مەسلىھەتى بويىچە ئېرىگە:

— ئەمدى خۇدايىم شۇنچە كۆپ دۇنيا بەرگەندىن كېيىن شۇنىڭ شۇكرانىسىغا بىر ھەج قىلىپ كەلسىلە، — دەپ مەسلىھەت بېرىپتۇ.

ئوتۇنچى ئويلاپ قارىغۇدەك بولسا، خوتۇنىنىڭ بۇ مەسلىھەتى دۇرۇس. ئارتۇقچە ئىككىلەنمەي تەرەددۇتلىنىپ ھەرەمگە كېتىپتۇ. ھىيلىگەر بايۋەچچە ئاخىر بۇ خوتۇننى ئۆزىگە رام قىلىۋالغاندىن كېيىن، خوتۇننى نېمە قىل دېسە شۇنى قىلىدىغان يەرگە يەتكۈزۈپتۇ.

بايۋەچچە بىر كۈنى خوتۇنغا:

— ئەگەر مېنى رازى قىلىمەن، ئۆمۈرلۈك ئاشنا قىلىمەن دېسىڭىز، توخۇيىڭىزنى سويۇپ، بېشى بىلەن قانتىنى ماڭا يېگۈزۈڭ. ئەگەر ماقۇل بولمىسىڭىز، ماڭا قىلمايسىز، ئۆزدىڭىزگە قىلىسىز، — دەپ قورقۇتۇپتۇ.

بۇنى ئاڭلىغان خوتۇن ئالدىدا غەمگە پېتىپتۇ، بۇ شەرتنى ئورۇنداش بىر قىيىن، ئورۇندىماسلىق ئاندىن قىيىن. ئاخىر بايۋەچچىنىڭ ئاشنىدارچىلىقىدىن ئايرىلىپ قېلىشتىن ئەندىشە قىلىپ، مەيلى ئۆلتۈرسەم ئۆلتۈرەي، دۇنيامۇ كۆپىيىپ

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

قالدىغۇ دېگەن يەرگە كەپتۇ ــ دە، توخۇنى سويۇپ، بايۋەچچىدىنى ئۆيگە باشلاپ ئەكەپتۇ.

ئوتۇنچىنىڭ خوتۇنى ئېرى ھەرەمگە كەتكەندىن كېيىن بىر قولمۇ سېتىۋالغانىكەن. ئۇ توخۇنى قازانغا سېلىپ، قولغا ئوت قالىغۇزۇپ، ئۆزى سارايدا بايۋەچچە بىلەن ئەيش ــ ئىشرەتكە چۈشۈپتۇ.

بىر ۋاقىتلاردىن كېيىن ئىككى بالىسى مەكتەپتىن قايتىپ كەلسە، قازاندا بىرنەرسە قايناۋاتقان، قورسىقى ئېچىپ تۇرغان باللار تۇۋاقنى ئېچىپ قارىسا، قازاندا توخۇ گۆشى تۇرغان، دەررۇ توخۇنىڭ بېشىنى، ئىككى قانىتىنى ئاپتۇ ــ دە، چوڭ بالىسى بېشىنى، كىچىكى ئوڭ قانىتىنى يەپتۇ، سول قانىتىنى بولسا قولغا بېرىپتۇ.

بىر چاغدا خوتۇن چىقىپ قازاندا قالغان گۆشلەرنى تاۋاقىقا ئېلىپ، بايۋەچچىنىڭ ئالدىغا ئەكىرىپتۇ. بايۋەچچە قارىسا، توخۇنىڭ بېشى بىلەن قانىتى يوق، ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ:

— قېنى بۇنىڭ بېشى بىلەن قانىتى؟ ! بېشى بىلەن قانىتى بولمىسا، نېمە قىلىمەن بۇنى؟ ! ئاچىقىپ ئىتقا تاشلاپ بېرىڭ ! — دەپتۇ.

ھەيران بولغان خوتۇن دەررۇ چىقىپ قولدىن سوراپتۇ. ئۇ:

— ھېلىراقتا ئىككى ئوغۇللىرى كېلىپ بېشى بىلەن قانىتىنى يەپ كەتتى، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

بۇنى ئۇققان بايۋەچچە بەك تېرىكىپتۇ. كېيىن ئۆز ــ ئۆزىگە: «توختا، كىتابتا ئەگەر ئۇنداق قىلالمىسا، توخۇنىڭ بېشى بىلەن قانىتىنى يېگەن ئادەمنىڭ يۈرىكىنى يېسىمۇ بولىدۇ، دېگەنىكەن. ھېلىمۇ بولسا شۇنداق قىلاي» دەپتۇ ــ دە، خوتۇنغا:

— ئۇنداق بولسا شۇ ئىككى بالىڭىزنى ئۆلتۈرۈپ، يۈرىكىنى ماڭا يېگۈزۈڭ. ئەگەر ئۇنداق قىلمىسىڭىز ئىشىڭىز چاتاق، — دەپ شەرت قويۇپتۇ. ئىلاجسىز قالغان خوتۇن ئاخىر بۇنىڭغىمۇ كۆنۈپتۇ. دەررۇ قۇلىغا:

— سەن بېرىپ، ئىككى بالامنى شەھەرنىڭ سىرتىدىكى بىر چۆلگە ئاچىقىپ ئۆلتۈرۈپ، يۈرىكىنى ئەكەل. ئەگەر مۇشۇ ئىشنى ئورۇندىساڭ قۇللۇقتىن ئازاد قىلىمەن، بولمىسا ئۆلتۈرىمەن! — دەپتۇ. قۇل «ماقۇل» دەپ، ئىككى بالىنى باشلاپ شەھەرنىڭ سىرتىدىكى بىر چۆللۈككە ئاپىرىپتۇ. باللار ھەيران بولۇپ سوراپتۇ:

— بىزنى نەگە ئاپىرىسەن؟ نېمە قىلىسەن؟

قۇل باللارغا ئانىسىنىڭ تاپشۇرۇقىنى ئېيتىپ بېرىپتۇ - دە، ئۆزىنىڭمۇ شۇ يەردە كۆڭلى بۇزۇلۇپتۇ. ئىچىدە بۇ باللاردا نېمە گۇناھ بار؟ مەيلى، قۇللۇقتىن ئازاد قىلمىسىمۇ قىلمىسۇن، ئۆلتۈرسىمۇ مېنى ئۆلتۈرسۇن، بۇ ياش باللار كۈنىنىڭ سېرىقىنى كۆرسۇن دەپ ئويلاپتۇ - دە، كۆڭلىدىكىنى باللارغا ئېيتىپتۇ. باللار:

— ئۇنداق بولسا، سەنمۇ بىكاردىن - بىكار ئۆلۈپ كەتمە، ئىككى كۈچۈك تاپايلى، شۇنى ئۆلتۈرۈپ يۈرىكىنى ئاپىرىپ بەرسەڭ سەنمۇ قۇتۇلىسەن، — دەپتۇ.

قۇلمۇ ماقۇل بوپتۇ. ئۇچەيلەن ئىككى كۈچۈكنى تېپىپ ئۆلتۈرۈپتۇ، قۇل ئىككى كۈچۈكنىڭ يۈرىكىنى ئېلىپ قايتىپ كېتىپتۇ. ئىككى بالا: «بىز ئەمدى ئۆيىمىزنى ئۇنتۇيلى، مۇشۇ كۆرۈنگەن تاغقا قاراپ ماڭايلى، باشقا بىر يۇرتقا بېرىپ جېنىمىزنى جان ئېتەيلى» دەپ يولغا راۋان بوپتۇ.

ئاكا - ئۇكا ئىككىسى يول يۈرۈپ، يۈرگەندىمۇ مول يۈرۈپ، چۆللۈكلەرنى بېسىپ، نەچچە تاغلارنى ئېشىپ، بىر يەردە

ئىككى ئاچا يولنىڭ ئاغزىغا كېلىپ توختاپتۇ. قارىسا، بىر يولدا «بارسا كېلەر»، يەنە بىرىدە «بارسا كەلمەس» دېگەن خەت يېزىلغان تاختاي تۇرغۇدەك. ھەر ئىككىسى بېشىمىزغا كەل-گەننى كۆرەيلى دېيىشىپ، كىچىكى «بارسا كەلمەس»، چوڭى «بارسا كېلەر» دېگەن يولغا چۈشۈپ مېڭىپتۇ.

ئاكىسى بىرقانچە ئاي جاپالىق يوللارنى بېسىپ، بىر شەھەرگە كېلىپ قاپتۇ. قارىغۇدەك بولسا، شەھەردە ئادەم دىدارى يوق، ھەممىلا ئادەم شەھەرنىڭ سىرتىغا چىقىپ كەت-كەن. بۇنىڭ سەۋەبىنى بىلىش ئۈچۈن بالىمۇ شەھەرنىڭ سىرتىغا چىقىپتۇ. ئەتراپقا نەزەر سالسا، كەڭ تۈزلەڭلىكتە مىغ - مىغ ئادەم ئاسمانغا قارىشىپ تۇرغان. بالا ئاسمانغا قا-رىسا، بىر قۇش ئادەملەرنىڭ بېشىدا ئايلىنىپ ئۇچۇپ يۈرگۈ-دەك. ئادەملەرنىڭ بەزىسى قوللىرىدا ئۆپكە، بېغىرغا ئوخشاش نەرسىلەرنى پۇلاڭلىتىپ، قۇشقا قاراپ «كەھ - كەھ» دېيىـ-شىۋاتقان. بالا ھەيران بولۇپ، سۈرۈشتۈرۈپ بۇ ئىشنىڭ تېگى - تەكتىنى چۈشىنىپتۇ: بۇ شەھەرنىڭ پادىشاھى يېقىندا ئۆلگە-نىكەن، لېكىن ئۇنىڭ پادىشاھلىقىغا ۋارىسلىق قىلىدىغان بىرمۇ پەرزەنتى بولمىغانلىقى ئۈچۈن، پادىشاھ ئۆلەر ۋاقتىدا: «سارىيىمدىكى بەخت قۇشىنى ئۇچۇرۇڭلار، قۇش كىمنىڭ بې-شىغا قونسا، شۇ پادىشاھ بولسۇن» دەپ ۋەسىيەت قىلغانىكەن. بۈگۈن بولسا پادىشاھنىڭ شۇ ۋەسىيىتى بويىچە قۇشنى ئۇچۇ-رۇپ، ھەركىم ئۆز بەختىنى سىناش ئۈچۈن بۇياققا چىققانىكەن.

بالا بىر چاغدا ئاسمانغا قارىسا، قۇش ئۇنىڭغا قاراپ شۇڭغۇپ كېلىۋاتقان. ئادەملەر قۇشنى نەگە قوناركىن دەپ، كۆزىنى ئۈزمەي قاراپ تۇرۇپتۇ. قۇش شۇڭغۇپ كەلگەن پېتى بالىنىڭ بېشىغا قونۇپتۇ. بالا پادىشاھلىقنى نېمە قىلاي دەپ، قۇشنى بېشىدىن ئېلىپ ئۇچۇرۇۋېتىپتۇ. باشقىلار بالىغا

هەيران بوپتۇ. هېلىقى قۇش ئايلىنىپ كېلىپ ئۇنىڭ بېشىغا يەنە قونۇپتۇ. بالا يە-نە ئۇچۇرۇۋېتىپتۇ. ئۇچىنچى قېتىم يەنە كېلىپ قونغاندا، كىشىلەر بالىنى مۇبارەكلەپ، ئۇنىمىغىنىغا قويماي پادى-شاھلىققا ئولتۇرغۇزۇپتۇ.

بۇ ئىش مۇشۇ يەردە تۇرۇپ تۇرسۇن، بىز ئەمدى گەپنى ئۇنىڭ ئىنىسىدىن ئاڭلايلى:

ئىنىسى هېلىقى «بارسا كەلمەس» يولغا مېڭىپ، ئاۋۋال قىلىن بىر جاڭگالنىڭ ئىچى-گە كىرىپتۇ، ئۇنىڭدىن چىقىپ بىر قورقۇنچلۇق تاغنىڭ ئى-چىگە كىرىپتۇ. قارىغۇدەك بولسا، ئۇنىڭ ئالدىدىلا بىر يەردىن قىپقىزىل ئوت كۆتۈرۈلۈپ، كېيىن شۇ ئوت چىققان يەردىن بىر نەرسە ئۇنى دەم تارتىپتۇ. بالا بوراندا ئۇچقان قامغاقتەك دومىلاپ بىر غارنىڭ ئاغزىغا كېلىپ قاپتۇ. ئۇ ئېسىنى يې-غىپ شۇنداق قارىسا، ئالدىدا بېشى داش قازاندەك، تومۇلۇقى قېرى توغراقتەك، ئۇزۇنلۇقى قىرىق غۇلاچ كېلىدىغان بىر ئەجدىها تۇرغۇدەك. ئەجدىها شۇ زامات قوزغىلىپ، تاغ باغرى-دىكى ئۆيدەك بىر تاشنى يۆتكىگەنىكەن، ئۇ يەردىن بىر غار ئېچىلىپتۇ، ئەجدىها بالىنى هەيدەپ غارنىڭ ئىچىگە ئەكىرىپ-تۇ. بالا كىرىپ قارىسا، غارنىڭ ئىچى تۇرلۇك جان - جا-نىۋار ۋە ئادەملەر بىلەن تولغان. ئەسلىدە بۇلار ئەجدىهانىڭ يەيدىغان ئوزۇقلىرى ئىكەن. ئەجدىها هەر هەپتىدە بىر قېتىم

ئوۋغا چىقىپ، يۈزلەپ جان - جانىۋارلارنى ۋە ئالدىغا ئۇچرىغان ئادەملەرنى دەم تارتىپ مۇشۇ يەرگە ئەكىرىدىكەن، قورسىقى ئاچقاندا بولسا، بىر چەتتىن كاۋاپ قىلىپ يەيدىكەن. بالا بۇ ئەھۋالنى ئۇقۇپ قۇتۇلۇشنىڭ كويىغا چۈشۈپتۇ. ئۇنىڭ يېنىدا خەنجىرى بارئىكەن. ئۇ خەنجەر بىلەن غارنىڭ بىر چېتىنى تېشىشكە باشلاپتۇ. بىر چاغدا ئەجدىھا غارنىڭ ئاغزىنى ئېچىپ، ئون غۇلاچ كېلىدىغان تۆمۈر زىخنى غارنىڭ ئىچىگە كىرگۈزۈپ، ئىلىنغاننى زىخقا سانجىپ كاۋاپ قىلىپ يېگىلى تۇرۇپتۇ. بالا ئادەملەر بىلەن بىللە غارنىڭ ئەڭ چەت بۇلۇڭىغا بېرىۋاپتۇ. ئەجدىھا بەش - ئالتە قېتىم شۇنداق قىلىپ كاۋاپقا تويغاندىن كېيىن غارنىڭ ئاغزىنى ھېلىقى يوغان تاش بىلەن يېپىپ قويۇپ، ئۆزى شۇ تاشقا بېشىنى قويۇپ ئۇيقۇغا كېتىپتۇ.

ئەجدىھا بىر ئۇخلىغاندا ئۈچ كېچە - كۈندۈز ئۇخلايدىكەن. بالا ئەجدىھانىڭ ئۇخلىغانلىقىدىن پايدىلىنىپ، غارنى تېشىشنى داۋام قىپتۇ. ئىككى كېچە - كۈندۈز دېگەندە ئاران ئادەم پاتقۇدەك تۆشۈك تېشىپ سىرتقا چىقىپ قارىسا، ئەجدىھا مەلەق ئۇيقۇغا كەتكەن، بىر تەرەپكە قارىسا، ئەجدىھانىڭ كاۋاپ پىشۇرىدىغان زىخى ئوتتا قىپقىزىل بولۇپ تاۋلىنىپ تۇرۇپتۇ. بالا چەبدەسلىك بىلەن ھېلىقى زىخنىڭ سېپىدىن تۇتۇپ ئوتتىن ئېلىپ ئەجدىھانىڭ مېڭىسىگە تىقىۋالىكەن، ئەجدىھانىڭ مېڭىسى ۋاژ - ۋۇژ قىلىپ كۆيۈشكە باشلاپتۇ. ئەجدىھا جان ئاچچىقىدا بىر تولغىنىپتۇ - دە، ھايال قىلماي ئۆلۈپتۇ. بالا ئاندىن غار ئىچىدىكى ئادەملەرنى ۋە جان - جانىۋارلارنى قۇتۇلدۇرۇپتۇ.

بالا يەنە يولغا راۋان بوپتۇ. يولدا كېتىۋاتسا، ئالدىغا ئۈچ قاراقچى ئۇچراپتۇ. ئۇلار بىر پادىشاھنىڭ كۆھقاپتىن ئالدۇرۇپ

كېلىۋاتقان ئۈچ ئېسىل نەرسىسىنى بۇلىغانىكەن. ئۇنىڭ بىرى ئۇچىدىغان گىلەم، يەنە بىرى مىنسە دۇلدۇل، دەرياغا قويسا كۆۋرۈك بولىدىغان هاسا، يەنە بىرى تۇماق، كىمكى ئۇنى كىيىۋالسا هېچكىمگە كۆرۈنمەيدىكەن. ئۈچ قاراقچى بۇ نەرسىلەرنى بۆلۈشەلمەي، دەتالاشتا تۇرغانىنىڭ ئۈستىگە كېلىپ قالغان بالىنى كۆرۈپ، ئۇنىڭدىن هېلىقى نەرسىلەرنى بۆلۈپ بېرىشنى ئۆتۈنۈپتۇ. بالا رازى بولۇپ مۇنداق دەپتۇ:

— بىرىڭلار ماڭا ئوقيايىڭلارنى بېرىڭلار، مەن ئۈچ تەرەپكە قارىتىپ ئوق ئۈزىمەن، هەربىرىڭلار بىرىنى تېپىپ كېلىسىلەر. كىم بۇرۇن تېپىپ كەلسە، گىلەمنى شۇ ئالىدۇ. ئىككىنچى قېتىم تېپىپ كەلگىنى هاسىنى، ئۈچىنچى قېتىم تېپىپ كەلگىنى تۇماقنى ئالسۇن، بولامدۇ؟

— بولىدۇ، — دەپتۇ قاراقچىلار.

بالا ئوقيانى ئېلىپ ئۈچ تەرەپكە قارىتىپ ئوق ئۈزۈپتۇ. ئۈچ قاراقچى ئوققا قاراپ يۈگۈرۈپ كېتىپتۇ. بالا شۇ زامات هېلىقى تۇماقنى بېشىغا كىيىپ، هاسىنى قولغا ئېلىپ، گىلەمگە چۈشۈپ: «ئۇچ گىلەم» دەپتۇ. گىلەم ئاسمانغا كۆتۈرۈلۈپ، بالا كۆرسەتكەن تەرەپكە قاراپ ئۇچۇپتۇ. ئۈچ قاراقچى لېۋىنى چىشلەپ قاپتۇ.

بالا ئۇچۇپ بىر يەرگە كېلىپ تۆۋەنگە قارىغۇدەك بولسا، چىرايلىق بىر باغ كۆرۈنۈپتۇ. بالىنىڭ مۇشۇ باغدا ئولتۇرۇپ بىردەم ئارام ئالغۇسى كەپتۇ ـ دە: «چۈش گىلەم !» دەپتۇ، گىلەم باغ ئىچىدىكى بىر كۆكۈلمەيدان — چىمەنزارلىققا چۈشۈپتۇ.

بۇ باغ مۇشۇ يۇرتتىكى پادىشاهنىڭ قىزىنىڭ كۆڭۈل ئاچىدىغان جايى ئىكەن. شۇ كۈنى باغقا پادىشاهنىڭ قىزى سەيلىگە چىققانىكەن. بالىنىڭ گىلەم بىلەن بۇ يەرگە ئۇچۇپ

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com